

e trop dolso, e totes coses qui facen constipació», Arn. de Vilanova (*An. Sac. Tarr.* xxii, 6); però *emorreydes* en la trad. per Bernat Sarriera (c. 1305, *NCL.* lvi, 102.30); i *marroyes* f. pl. en *Medic. Particulars* (S. xiv), d'Ibn Wafid (ed. Faraudo, 53).

Del nom paral·lel *αἰμορροειδία* (un i altre formats amb el gr. *ρῆω* 'jo rajo, jo m'escolo') provingueren (amb diverses trivialitzacions de sufix) el port. *almorreimas*, cast. *almorranas* i el cat. *morenes*, que ja veiem en Tederic, en Arnau i Busa-N.: «*mo.* ab sanc --- sens sanc --- ab fenadura --- dels sodomites», D-vi-5; i l'usa Sant VicentF: «un hom --- si ha mal de *morenes* o de flux de sanc, bé porien guarir, mas serie perillós: un rey havie *morenes* e gitave molta sanc, e --- los metges --- li volien dar medecina, mas deyen que li'n seguirie perill de mort ---» (*Quar.*, 291.48); també oc. ant. *morena* (R. d'Avinyó, c. 1195, v. 1550, *ARom.* xxv, 67); +*morenós*: hemorroidicus, Busa-N.; *hemorroidal* [Lab. 1840].

Hemospàsia, format amb *σπῶω* 'jo atrec'. *Hemostàsia* [Lab. 1888]; *hemostàtic*.

Anèmia [1868, *SLitCosta*], gr. *ἀναιμία* 'manca de sang'; *anèmic* [DOrt.]. *Hiperèmia*.

Hemeralop, *hemeralopia*, *hemeroteca*, V. *efimer* *Hemi*, *hemicle*, *hemicíclic*, V. *semi*. *Hemicrània*, V. *crani*. *Hemiedre*, *hemiedria*, *hemiedtic*, V. *semi*.

Heminada (mesura agrària), V. *aiminada* (AIMINA), on ja s'ha explicat l'etimologia d'aquest mot. Suplementem ací aquell article, amb les dades recollides en les enquestes toponímiques, on el vaig anotar com a propi del Ross. Tant a Pontellà com a Vilallonga i a Sant Cebrià informant que una heminada val '60 àrees'. Quasi pertot l'usaven, precedit de numeral amb article, com a denominació d'un camp conegut, o del mas adjacent: *Les Quatre Heminades*, *Les Set Heminades*, *Les Deu*, *Les Dotze*, *Les Cent Heminades* (*séntaminadas*); «aquell home és ric: té un munt d'*hemínades*»; «és un camp gran però jo només en tinc una heminada». Pron. *amináda* a Montesquiu, StCebrià, Salelles, Bages, Vilallonga, Pontellà, Bompàs, Vilamulaca; *imináda* Terrats, Vilanova Sal., Sta. Maria de la Mar; *mináda* Torrelles Sal. Figura ja en cadastres de 1807 i 1812, que pretendrien canviar-ho en una forma afrancesada *Ayminate*, però ni els funcionaris municipals no els en fan cas gairebé enlloc.

Hemiplexia o *hemiplegia*, V. *semi*. *Hemipter*, *hemisferi*, *-éric*, *hemisferoide*, *hemistiqui*, *hemitrop*, *hemitropia*, V. *semi*. *Hemo-*, *hemofília*, *-fílic*, *hemofaltmia*, *hemoglobina*, *hemoptisi*, *-ísic*, *hemorràgia*, *-rràgic*, *hemorroidal*, *hemorroide*, *hemospàsia*, *-tàsia*, *-stàtic*, V. *hema-*. *Hendeca-*, *hendecasíllab*, V. *onze*.

HEPÀTIC, pres del ll. *hepaticus*, i aquest, del gr. *ἥπατιχός* id., derivat de *ἥπαρ*, *ἥπατος*, 'fetge'. □ 1.ª doc.: Lab. 1840.

DERIV.: *Hepàtica*. *Hepatita*. *Hepatitis*. *Hepatologia*. *Parahepàtic*.

Hepta-, *heptà*, *heptacord*, *heptàedre*, *heptàgon*, *heptagonal*, *heptàmer*, *heptàmetre*, *heptandre*, *heptasíllab*, *heptil*, *heptilè*, V. *set* num.

5 HERALD, pres del fr. *bérait* id., i aquest, del fràncic *HERIALD 'funcionari de l'exèrcit», cpt. de HERI 'exèrcit' i WALDAN 'ser poderós'. □ 1.ª doc.: *berau*, *arau*, c. 1400.

Per aquells anys apareix tant en el sentit propi com en el popular i translàtic de 'manifestar, maneflar'. Aquell el tenim ja en un doc. de 1404 (*AIEC* v, 561). El sentit translàtic el defineix el *DAut.* per a la variant cast. *faraute*, com «el entremetido y bullicioso, que quiere dar a entender lo dispone todo»¹ i en dóna exemple en Quevedo; però ja ha de ser el que veiem en StVicentF: «Quant lo cavaller ha molta bellea, tanta és la supèrbia e vanitat, que huy tornen *arauts*, anant per los cantons axí com a horats» (*Quar.*, 318.40). La variant amb vocalització de la L i amb inicial assimilada en *a-* la tenim també, amb el sentit propi, en JoMartorell: «Yo he demanat a reys d'armes e *barauts*, per què lo Rey no s'era fet cavaller en lo temps de la guerra que tenia ab los moros; han-me respost que per ço com, en totes les batalles que havia hagudes ab los moros, era stat vençut, fins que venc --- Guillem de Varoÿc» (Ag. i, 92); «Estant lo Marquès, sa muller e sa sor, en una vila appellada Casalo, un *beraut* venc d'Alamania, e cercava un cavaller qui en romiage a St. Jaume de Galícia era anant», *Curial* (ed. Rub. i, 13; en *NCL.* i, 48.8, erradament *heurat*, però després): «tantost féu legir la letra que-l *baraut* li havia aportada» (49.18).

En francès es troba *hiraut* des del S. xii (*Chrestien* etc.) forma que segueix essent corrent en el xiii, però *beraut*, que ja apareix cap a 1200 (R. de Houdenc) es generalitza en el xiv. Com a nom propi apareix el germ. *Chariovalda* ja en Tètic, i les formes *Haraldr* i *Heriold* en textos molt antics d'Escandinàvia i Baixa Alemanya. Com es veu per aquestes últimes variants, i per les anàlogues de molts noms propis en -WALD, la -w- d'aquesta terminació s'eliminava darrere el germ. *Chariovalda* ja en Tàtic, i les formes *HERIALD, que es degué romanitzar massa tard perquè pogués transposar la seva i davant la R (com s'hauria esdevingut en els mots llatins en condicions semblants). L'al. *herold*, l'angl. *herald* i les altres formes dels idiomes germànics moderns, són gallicismes, com ho són també totes les formes romàniques. Cf. M-Lübke, *REW*, 4115b; Gamillscheg, *EWFS*, s. v., i *Rom. Germ.* i, 171; Kluge, s. v.; *DCEC* ii, 902-3, que es pot veure per a d'altres detalls, ací innecessaris. La forma castellana *faraute* ha pres *f-* en lloc de la *b-*, com és normal en els gallicismes castellans quan la *b-* francesa era aspirada, però res d'això no es dóna en català.

53 DERIV.: *Heràldic* [Lab. 1840]. *L'Heràldica*. *Heraldista*.

¹ Cf. fr. *faraud* «fat de mauvais ton»; en el Mouzonnais (Champagne) «qui s'habille avec recherche; fat, orgueilleux, poseur, joli coeur», Forés *farauo* «riche et se faisant valoir». Endemés, formes manllevades